

Ενότητα 68

Δημοσιονομικά ελλείμματα και δημόσιο χρέος

Δημοσιονομικό αποτέλεσμα είναι η εξίσωση

$$S_{\Delta\text{ΗΜΟΣΙΑ}} = T - G - TR$$

Παρατηρήσεις που θα πρέπει να γνωρίζουμε

- Η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική δηλαδή αύξηση του G ή και μείωση των T , ή αύξηση των μεταβιβαστικών πληρωμών μειώνει το δημοσιονομικό αποτέλεσμα ή αλλιώς αυξάνει το δημοσιονομικό έλλειμμα και το αντίθετο η περιοριστική δημοσιονομική πολιτική
- Το δημοσιονομικό έλλειμμα σχεδόν πάντοτε αυξάνεται όταν το ποσοστό ανεργίας αυξάνεται και το αντίθετο

Όταν αξιολογούμε την πολιτική του κρατικού προϋπολογισμού είναι χρήσιμο να ξεχωρίζουμε τις κινήσεις του δημοσιονομικού αποτελέσματος που οφείλεται στον οικονομικό κύκλο από τις κινήσεις του που οφείλονται στις μεταβολές της διακριτικής δημοσιονομικής πολιτικής

Οι επιδράσεις του οικονομικού κύκλου στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα είναι προσωρινές

- Τόσο τα υφεσιακά κενά (το πραγματικό ΑΕΠ είναι κάτω από το δυνητικό όσο και τα πληθωριστικά κενά τείνουν να εξαλειφθούν στη ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟ .

Το κυκλικά προσαρμοσμένο δημοσιονομικό αποτέλεσμα είναι μια εκτίμηση σχετικά με το ποσό θα ήταν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα εάν το πραγματικό ΑΕΠ ήταν ακριβώς ίσο με το δυνητικό ΑΕΠ

Με το κυκλικά προσαρμοσμένο δημοσιονομικό αποτέλεσμα οι κυβερνήσεις ξεχωρίζουν την επίδραση του ασκεί ο οικονομικός κύκλος δίνοντας μια εκτίμηση κατά ποσό θα ήταν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα αν δεν υπάρχει υφεσιακό ή πληθωριστικό κενό.

Είναι καλή πρόταση να έχουμε ΠΑΝΤΑ ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς ;

Απάντηση

Οι κυβερνήσεις δεν είναι καλό να έχουν ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς κάθε χρόνο επειδή αυτό θα υπονομεύει το ρολό των φόρων και των μεταβιβαστικών πληρωμών ως αυτομάτων σταθεροποιητών .

Η τάση των φορολογικών εσοδών να μειώνονται και των μεταβιβαστικών πληρωμών να αυξάνονται όταν η οικονομία συρρικνώνεται βοηθά στον περιορισμό της ύφεσης και το αντίθετο . Στην περίπτωση της ύφεσης θα έχουμε ελλειμματικό προϋπολογισμό ο οποίος αν υπήρχε κανόνας ώστε αυτός να είναι ισοσκελισμένος η κυβέρνηση θα πρέπει να αντιδράση στην ύφεση εφαρμόζοντας περιοριστική δημοσιονομική πολιτική η οποία θα έτεινε να βαθύνει τη κρίση.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Είναι το χρέος του κράτους που δια κρατείται από άτομα και οργανισμούς εκτός του κράτους

Όταν έχουμε δημοσιονομικά ελλείμματα και το κράτος δανείζεται τότε αν η οικονομία είναι σε επίπεδο πλήρους απασχόλησης και υπάρχει δανεισμός του κράτους τότε το κράτος ανταγωνίζεται τις επιχειρήσεις που σχεδιάζουν να δανεισθούν

κεφάλαια για να χρηματοδοτήσουν επενδυτική δαπάνη και δημιουργείται παραγκωνισμός ή εκτοπισμός των ιδιωτικών επενδύσεων από τις κρατικές δαπάνες .

Παράλληλα τα δημοσιονομικά ελλείμματα ασκούν πιέσεις στους μελλοντικούς προϋπολογισμούς μέσω των τόκων που πρέπει να καταβληθούν . Η πληρωμή των τόκων γίνεται είτε από περισσότερα έσοδα από φόρους είτε με μείωση της κρατικής δαπάνης είτε με καινούργιο δανεισμό.

- Για να αξιολογούμε την ικανότητα μιας χώρας να εξυπηρετεί το χρέος της χρησιμοποιούμε τον λόγο χρέους προς ΑΕΠ δηλαδή το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ

Παρατήρηση

Αν το δημόσιο χρέος αυξάνεται με βραδύτερο ρυθμό από το ΑΕΠ, το βάρος της αποπληρωμής του χρέους μειώνεται σε σύγκριση με τα δυνητικά δημόσια έσοδα από τη φορολογία .

Ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ μπορεί να μειώνεται ακόμα και αν το χρέος αυξάνεται εφόσον το ΑΕΠ αυξάνεται με ταχύτερο ρυθμό .

Το **συνολικό (headline) ονομαστικό έλλειμμα** ενός κράτους, OD_t^n , είναι η διαφορά συνολικών εξόδων και εσόδων,

$$OD_t^n = G_t^n + I_t^n + TR_t^n - T_t^n - OR_t^n = EXP_t^n + I_t^n - REV_t^n$$

όπου ο δείκτης n χρησιμοποιείται για να δηλώσει **ονομαστικά μεγέθη**, G_t^n είναι δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες, I_t^n δαπάνες για τόκους, TR_t^n μεταβιβαστικές πληρωμές, T_t^n φορολογικά έσοδα, OR_t^n μη-φορολογικά έσοδα, $EXP_t^n = G_t^n + TR_t^n$ είναι οι δαπάνες μη περιλαμβανομένων των τόκων και $REV_t^n = T_t^n + OR_t^n$ τα συνολικά έσοδα.

Το **πρωτογενές (primary) ονομαστικό έλλειμμα**, είναι το συνολικό χωρίς τις δαπάνες για τόκους:

$$BD_t^n = OD_t^n - I_t^n = G_t^n + TR_t^n - T_t^n - OR_t^n$$

- Το πρωτογενές έλλειμμα αυξάνεται, *ceteris paribus*, όταν αυξάνονται οι δαπάνες και οι μεταβιβαστικές πληρωμές, και μειώνεται όταν αυξάνουν τα φορολογικά ή άλλα έσοδα του κράτους

Το δημόσιο (ή κρατικό) χρέος αντιπροσωπεύει τα συνολικά οφειλόμενα ποσά (ομόλογα και άλλους τίτλους) της κυβέρνησης μιας χώρας.

69

- Ο λόγος χρέους-ΑΕΠ αλλάζει από περίοδο σε περίοδο ως:

$$d_t = \frac{(1 + r_{t-1})}{1 + g_t} d_{t-1} + bd_t$$

όπου d_t είναι ο λόγος χρέους ΑΕΠ της περιόδου t , d_{t-1} ο λόγος χρέους ΑΕΠ της περιόδου $t - 1$, bd_t ο λόγος πρωτογενούς ελλείμματος ΑΕΠ, r_{t-1} το πραγματικό επιτόκιο και g_t ο ρυθμός μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ.

1. Όσο μεγαλύτερο είναι το **πρωτογενές έλλειμμα** (ως ποσοστό του ΑΕΠ), bd_t , τόσο μεγαλύτερος θα είναι και ο λόγος χρέους ΑΕΠ. Η λογική είναι-ότι πρωτογενή ελλείμματα τα οποία συσσωρεύονται, οδηγούν σε ολοένα υψηλότερο δημόσιο χρέος.
2. Όσο μεγαλύτερο είναι το **επιτόκιο**, r_{t-1} , τόσο μεγαλύτερο θα είναι το δημόσιο χρέος στο τέλος της περιόδου.
3. Όσο μεγαλύτερος είναι ο **ρυθμός μεγέθυνσης** της οικονομίας, g_t , τόσο μικρότερο θα είναι το δημόσιο χρέος στο τέλος της περιόδου.

Ερωτήσεις

Γιατί το κυκλικά προσαρμοσμένο δημοσιονομικό αποτέλεσμα είναι καλύτερο μετρό από το πραγματικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα και κατά πόσον η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης είναι διατηρήσιμη στη μακροχρόνια περίοδο ;

Απάντηση

Το πραγματικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα παίρνει υπόψη του τις επιδράσεις του οικονομικού κύκλου

Το κυκλικά προσαρμοσμένο δημοσιονομικά αποτέλεσμα δεν συνεκτιμά τις επιδράσεις του οικονομικού κύκλου και υποθέτει ότι το πραγματικό ΑΕΠ βρίσκεται στο επίπεδο του δυνητικού προϊόντος .

Στην μακροχρόνια περίοδο το πραγματικό ΑΕΠ τείνει στο πραγματικό .Το κυκλικά προσαρμοσμένο είναι καλύτερο μετρώ ώστε να διατήρηση μια κυβέρνηση τη οικονομική της πολιτική

στη μακροχρόνια περίοδο

Ερωτήσεις πολλαπλής

Στη διάρκεια του οικονομικού κύκλου

A) το δημοσιονομικό έλλειμμα έχει τη τάση να αυξάνεται όταν η οικονομία επεκτείνεται

B) το δημοσιονομικό έλλειμμα έχει τη τάση να μειώνεται όταν η οικονομία επεκτείνεται

Γ) το δημοσιονομικό αποτέλεσμα δεν μεταβάλλεται χάρις στη δράση των αυτομάτων σταθεροποιητών

Δ) το δημόσιο χρέος έχει τη τάση να κατέρχεται

Απάντηση

Σωστό το β

Το συνολικό χρέος μιας κυβέρνησης είναι

- A) ίδιο με το δημόσιο χρέος
- B) μετριέται από τη διαφορά μεταξύ των δημοσίων εσόδων και των δημοσίων δαπανών στη διάρκεια ενός συγκεκριμένου έτους
- Γ) αυξάνεται όταν υπάρχει δημοσιονομικό έλλειμμα
- Δ) μειώνεται όταν υπάρχει δημοσιονομικό έλλειμμα
- E) μετριέται από το μέγεθος των αφάνων υποχρεώσεων

Απάντηση

Σωστό το γ

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα έχει τη τάση να μειώνεται όταν η οικονομία βρίσκεται στη ύφεση επειδή

- A) τα φορολογικά έσοδα μειώνονται αυτόματα
- B) οι μεταβιβαστικές πληρωμές μειώνονται αυτόματα
- Γ) οι δημόσιες δαπάνες μειώνονται ταυτόχρονα
- Δ) η κυβέρνηση πρέπει να περιορίσει τις δημοσιές δαπάνες καθώς μειώνονται αυτόματα τα φορολογικά έσοδα
- E) η κυβέρνηση είναι πιθανόν να εφαρμόσει περιοριστική δημοσιονομική πολιτική

Απάντηση

Σωστό το α διοτι αν $T-G < 0$ ΤΟΤΕ $T < G$ Μειωση της ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών.

Στη διάρκεια μιας ύφεσης το δημοσιονομικό αποτέλεσμα έχει τη τάση
..... εξαιτίας

- A) αυξάνεται , της διακριτικής δημοσιονομικής πολιτικής
- B) μειώνεται , της διακριτικής δημοσιονομικής πολιτικής
- Γ) αυξάνεται , των αυτομάτων σταθεροποιητών
- Δ) μειώνεται , των αυτομάτων σταθεροποιητών
- E) παραμένει αμετάβλητο , της διακριτικής δημοσιονομικής πολιτικής

Απάντηση Σωστό το γ

ΑΥΤΟΜΑΤΟΙ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΤΕΣ

Αυτοί είναι οι κανόνες για τις δημόσιες δαπάνες και τη φορολογία , που αναγκάζουν τη δημοσιονομική πολιτική να γίνεται αυτόματα επεκτατική όταν η οικονομία συρρικνώνεται και αυτομάτως περιοριστική όταν η οικονομία επεκτείνεται .

Το κυκλικά προσαρμοσμένο δημοσιονομικό έλλειμμα εκτιμά

- A) το δημοσιονομικό έλλειμμα στη διάρκεια μιας οικονομικής ύφεσης
- B) το δημοσιονομικό έλλειμμα στη διάρκεια της επέκτασης της οικονομίας
- Γ) τη μεταβολή του οικονομικού αποτελέσματος στη διάρκεια του οικονομικού κύκλου
- Δ) το δημοσιονομικό αποτέλεσμα εάν το πραγματικό ΑΕΠ ήταν ακριβώς ίσο με τη δυνητική παραγωγή
- E) το ποσό θα έπρεπε να μεταβληθούν τα φορολογικά έσοδα για να ισοσκελιστεί ο κρατικός προϋπολογισμός

Απάντηση

Σωστό το δ

Το κυκλικά προσαρμοσμένο δημοσιονομικό αποτέλεσμα είναι μια εκτίμηση σχετικά με το ποσό θα ήταν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα εάν το πραγματικό ΑΕΠ ήταν ακριβώς ίσο με το δυνητικό ΑΕΠ. Με το κυκλικά προσαρμοσμένο δημοσιονομικό αποτέλεσμα οι κυβερνήσεις ξεχωρίζουν την επίδραση του ασκεί ο οικονομικός κύκλος δίνοντας μια εκτίμηση κατά ποσό θα ήταν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα αν δεν υπάρχει υφεσιακό ή πληθωριστικό κενό.

Δημοσιονομικό αποτέλεσμα είναι η εξίσωση

$$S_{\Delta\text{ΗΜΟΣΙΑ}} = T - G - TR$$